

Openingstekst: Exodus Rabba 3: 6

God zei tot Mozes: Wil je mijn naam weten? Ik word genoemd naar hoe ik handel. Als ik schepselen oordeel, word ik *Elohiem (God)* genoemd. Als ik oorlog voer tegen de boosdoeners word ik *El Tseva'ot (Heer van de hemelse machten)* genoemd. Als ik mijn oordeel over de menselijke zonden uitstel word ik *El-Sjadai (Almachtige)* genoemd. Als ik genadig ben tegenover mijn wereld word ik *Hasjeem (de naam)* genoemd. (met 'de naam' wordt de godsnaam JHWH bedoeld)

Lezingen:

Jesaja 6: 1-12 (NBV21)

In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Heer, gezeten op een hoogverheven troon. De zoom van zijn mantel vulde de hele tempel. Boven Hem stonden serafs. Elk van hen had zes vleugels, twee om het gezicht en twee om het onderlichaam te bedekken, en twee om mee te vliegen. Zij riepen elkaar toe: 'Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit.' Door het luide roepen schudden de deurpinnen in de dorpels, en de tempel vulde zich met rook. Ik schreeuwde het uit: 'Wee mij! Ik ben verloren, want ik ben een mens met onreine lippen, en ik leef te midden van een volk dat onreine lippen heeft. En nu heb ik met eigen ogen de koning, de HEER van de hemelse machten, gezien.' Toen nam een van de serafs met een tang een gloeiend kooltje van het altaar en vloog daarmee op mij af. Hij raakte mijn mond ermee aan en zei: 'Dit heeft je lippen aangeraakt; je schuld is geweken, je zonden zijn tenietgedaan.' Daarop hoorde ik de stem van de Heer zeggen: 'Wie zal Ik sturen? Wie kan namens ons gaan?' Ik antwoordde: 'Hier ben ik, stuur mij.' Toen zei Hij: 'Ga naar dit volk en profeteer het volgende tegen hen: "Luister goed, maar begrijpen zul je het niet; kijk goed, maar inzien zul je het niet." Maak het hart van het volk ongevoelig, stop hun oren toe, smeer hun ogen dicht. Dan kunnen ze met hun ogen niet zien, met hun oren niet luisteren en met hun hart niet begrijpen. Ze zullen niet naar Mij terugkeren en geen herstel vinden.' Ik vroeg: 'Hoe lang, Heer?' Hij antwoordde: 'Totdat de steden en huizen geheel verlaten zijn en er geen mens meer woont, tot heel het land verwoest is, één grote woestijn. Totdat de HEER de mensen heeft weggevoerd en er totale verlatenheid heerst in het land.'

Mattheus 18: 19-20 (NBV21)

Ik verzeker het jullie nogmaals: als twee van jullie hier op aarde eensgezind om iets vragen, wat het ook is, dan zal mijn Vader in de hemel het voor hen laten gebeuren. Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben Ik in hun midden.

Overweging

Lieve mensen,

Het is eerste adventszondag. De eerste zondag van een nieuw kerkelijk jaar. Een schone lei. We beginnen met ons schrap te zetten tegen de kortere dagen, de regen en de wind. Met lichtjes stellen we ons teweer tegen het donker.

“Namen van God”, heet de serie die wij op de adventszondagen begonnen zijn. Toe wij als voorgangers dit thema besloten, wisten we nog niet, dat vandaag ook een doopdienst zou zijn. En ook niet, dat de dirigent van de Schola Cantorum, Rens Tienstra, afscheid zou nemen. Nu ligt hier een mooie opgave om die drie elementen met elkaar te verbinden. Ik doe een poging.

In deze dienst willen we het hebben over de naam “HEER van de hemelse machten”. Adonai Zebaoth. Een naam die bij veel mensen huiver oproept. Waar vinden we die naam? Wat betekent die? Een eerste ontdekking: In de hele Torah komt deze titel van God niet voor! De boeken van Samuel daarentegen staat er vol mee. Dan natuurlijk op zoek: waar komt die naam dan wel voor? In acht psalmen komt de titel voor. Zeven van de acht keer slechts eenmaal, meestal in de aanhef. Tot mijn verrassing met één uitzondering: Een van mijn lievelingspsalmen, psalm 84 begint en eindigt met deze titel, en op twee scharnierpunten in de verder tekst nog eens. Een psalm die ik zo mooi vind, omdat God hier de kleine vogels mus en zwaluw noemt, en een plek geeft. Daarna komt “adonai Zebaoth” vooral voor in sommige profeten. Dit ligt op de plank voor verder nadenken. Het meest in Jesaja (ca. 720) en Jeremia (ca. 600), tientallen keren. Ook in Zacharia (ca. 450) en Maleachi (soms als één profeet gezien), in sommige sporadisch. Maar in Ezechiël bijvoorbeeld komt deze titel helemaal niet voor.

Een derde ontdekking: Die hemelse legermachten klinken wel militair, maar een beschrijving van ingrijpen door die legermachten vinden we niet. Wat doen die legermachten eigenlijk? In het roepingsvisioen in Jesaja staan ze rond de troon van de Eeuwige. Als gevleugelde wezens, die “heilig, heilig, heilig” roepen. Die hemelse machten grijpen niet in in de geschiedenis, maar treden op als boodschappers, en loven de Eeuwige.

Zij loven de Eeuwige. Zij doen wat de Schola Cantorum doet, samen met de mensen in de viering. Het “sanctus” in de mis komt hier vandaan. De eerbied, het ontzag van Jesaja is door de traditie vormgegeven in muziek die deze eerbied weerspiegelt. Hier zie ik een brug naar waar wij ons bevinden en wat wij hier doen. Al eeuwen brengen mensen hier onder dit dak van de Hooglandse Kerk hun ontzag voor de Eeuwige tot uitdrukking in muziek, zoals Rens Tienstra ons niet al te lang geleden heel gedetailleerd, en heel betrokken, heeft uitgelegd. Eerbied voor de Eeuwige heeft vorm, inzet en schoonheid nodig. Het lied van de gemeente is het antwoord op de gave van het leven, van de schepping, van het licht. En dit visioen bij de profeet Jesaja heeft mensen eeuwenlang geïnspireerd.

Maar niet alleen de zang van de Serafim, maar ook de daaropvolgende roeping van Jesaja heeft altijd weer mensen geïnspireerd, op verschillende manieren. Een prachtig voorbeeld ken ik uit Kameroen, waar één van de bekendste en populairste “chants” van de vrouwenvereniging als refrein had: Send me, Lord, send me Lord, oh, send me Lord, I will go!”. Een lied dat vrouwen zelfvertrouwen en moed gaf om op te treden, om zichzelf te zijn.

Maar het roepingsvisioen is ook een leerschool van bescheidenheid: Jesaja moet eerst luisteren, voordat hij spreekt. Jesaja, en wij ook, moet beseffen, dat je in een traditie staat, en daardoor gevormd bent. Je bent de boodschapper van de Eeuwige, en spreekt uit wat mensen niet graag horen, maar wat klinken moet. In het geval van Jesaja: Alle strategische plannen, al het diplomatieke touwtrekken en tegen elkaar uitspelen van machtige buurlanden: het zal voor het koninkrijk Juda niet werken. Als we deze tekst lezen op dit moment, december 2024, zijn ook wij beducht voor wat gebeuren kan. Hoe veilig ons lot is in de handen van hen die de macht hebben. Of wij kunnen vertrouwen op hun oordeelsvermogen. Jesaja schetst een zwart scenario, maar niet de ondergang. “Er blijft een stronk, en het zaad in die struik is heilig”.

En toen kwam in onze voorbereidingsbijeenkomst, op 5 november op Rapenburg 100, het beeld op van de zaadjes van Hiroshima. Zoals in de bijbeltekst het einde aangekondigd wordt, zo plant de stichting Green Legacy (<https://glh.unitar.org>) bomen plant die zijn opgekweekt uit zaden van diverse

boomsoorten die de atoombom op Hiroshima overleefden; op wonderbaarlijke wijze begonnen ze na verloop van tijd weer uit de verwoeste grond te groeien.

En hier hebben we een andere associatie met de HEER van de hemelse legermachten. Die van de onverwachte wending. Gods engelenkoor werkt op de één of andere manier door in de geschiedenis. Niet direct voor het oog zichtbaar. Niet door kracht of geweld. Maar door het goede dat in het klein gedaan wordt. Het zorgen voor, het je bekommeren om wie het nodig hebben. Het geven van onderdak aan de mus en de zwaluw. Het liefdevol opvoeden van kinderen.

hier zoek ik de verbinding met onze tekst uit Mattheus. Waar Jezus zegt: waar twee of drie in mijn naam bij elkaar zijn, daar ben ik in hun midden. Aanwezig zijn bij de mensen, het herinnert aan de sjechina van de eeuwige, het "inwonen", het "er zijn als een stralende presentie", die ons inspireert, die ons tot zingen brengt, die tot actie roept

Amen

Slottekst:

Als twee van jullie hier op aarde eensgezind om iets vragen, wat het ook is, dan zal mijn Vader in de hemel het voor hen laten gebeuren. Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben Ik in hun midden.

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeiden.nl
info@ekklesialeiden.nl